

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

בא מ"א פ"א מ"א
חגיגה הלכה א:

גליון הש"ס

תוספות ד"ה יש בשמחה
וב' ולא בשתיהו. עין
פסקים דף ע"ב תוספות
ד"ה מיט:

מוסף רש"י

ופרטות באהל מועד.
לאחר שחלק השתכן
לאמרה מורה הכהן למטה
ועם תפוסו ויחפשו ויחפשו ויחפשו
ובתים (סו"ט). ונשתלשו
בערבות מואב. משנה
מורה שחזר משה ואהרן
לסע על המדבר דכתיב
(דברים ה) בעבר הירדן
לארץ מואב הולל משה ויחי
(שם) מפי משה לישאל
(סו"ט דף ז'). עולה
שהקריבו ישראל
במדבר. נמנדר שני קודם
מתן תורה ירצה את נבוי
וג' (דברים כטו"ג). ויעלו
עולות כבשים. ויבאו
למסקן אל משה ואל
אלהמה. או ארלמא
אירי ואירי פרים. ויבאו
למחנה טעם עולת אל
טעם נרף ועיני עולת אל
שחמך לכל לחמו יומו
(ב"ב).

רבינו חננאל

ישראל במדבר עולת ראיה
הוא וז"ל ורבי עקיבא
רו יוסי הגלילי סברי
עולת תמיד הוא ביש
הא דאמרן ר' ישמעאל
דתיא כללות נאמרו בסני
ופרטות באהל מועד
ליכא מידי רבסיני לא בעי
השטת תנחום דהא אהיה
כלות נאמרו בסני ובסוף
כפי הפסוק תחום נאמרו
הפסוקים את העולה ותח
אחיה לתתיה. אלא לאו
ש"מ לאו עולת תמיד
הוא. אלא עולת ראיה
הוא. ר' אליעזר נמי דתיא
עולת תמיד העשויה בהר
סיני ר' אליעזר אומר
מעשה לאמרו בסני והיא
עומת לא קרבה ר' עקיבא
אומר היא עומת קרבה
בסני ועוב לא פסקה.
וכי תיטא איני והכתיב
הזבחים ומנחת הנשח
לי בבורח ארבעים שנה
כתיב ישראל לו ששבור ע"ו
הקריבו עולת תמיד בכל
ארבעים שנה שהיו ישראל
במדבר וזכר אירי עקיבא
כללות ופרטות נאמרו
בסני ותשנו באהל מועד
ועשתלשו בערבות מואב
ר' יוסי הגלילי דתיא
ר' יוסי הגלילי אומר
ג' מצות נעשו ישראל
בעלייתן לרנן ראיה חגיגה
ושמחה יש בראיה משא"כ
בשתיהו שהראיה מלה
לגובה משא"כ בשתיהו.
ויש בחגיגה משא"כ
בשתיהו שהחגיגה ישנה
לפני הרבור מה שאין
כן בשתיהו ויש בשמחה
שן השמחה ורננה כוונת
כבאנשים מה שאין כן
בשתיהו. קמי מיהא
החובו מה שאין כן
בעולת ראיה ובשמחה
ש"מ דסבר ר' יוסי הגלילי
עולה שהקריבו בני ישראל
במדבר עולת תמיד הוא.

מי איכא מירי דמעיקרא לא בעי הפשט. דוקא (א) קא מבעיה ליה
משום דעיקר הפשט כתיב בגופיה אכל מעולת ראייה אע"ג דלמח
הוא דטעונה הפשט לא קשה ליה מדי דלאו בגופיה כתיב:
רבי עקיבא וכו'. אע"ג דכחמישי צנה מוצה ולא ניתנה תורה עד

סיני דריש מאותה שעה
דנאמר מעשה בניו דכתיב עולת
תמיד העשויה בהר סיני ומאן דלא
דריש האי מוקי ליה דעולה טעונה
כלי וכן פירש רש"י זנימוקי חומש
העשויה בהר סיני ובספרי דריש לה
שנעשית בהר סיני קודם לתורה
והיינו בחמישי שצנה מוצה:
יש בשמחה שאין בשתיהו. ונמוספ'
גרסינן שהשמחה יש לה
תשלומין כל שצעה * ולא בשתיהו
ושמעמחא שלנו דלא גריס ליה
סבירא ליה דגם צאינן יש להן
תשלומין ולא קאמר יש בשתיהו
שצריכין שיעור מה שאין כן בשמחה
לדינא אף שמחה יש לה שיעור ומיהו
כלאו הכי ניחא דלא נחית למיתא
נלא כלל דכפרים לעיל (דף כ"ג):
רק חומרא צלחת שאין בשמחה ולהכי
לא כתיב שתייהו אלא כתיב מכל דבר
מה שאין כן בשמחה צלחה מכל דבר
דהא חומרי דשמים לא קא חשיב:
אירי ואירי פרים הוו. אליכא דמ"ד
עולת ראיה הואי ואפי' למ"ד
עולת תמיד קודם מתן תורה היתה
זן הפשט ונימוח לרבי יוסי הגלילי:
בא' נפקא סינה. כלומר מאי
דזיהו הוה וכן פריך צפ"ק
דיומא (דף ה: טס) גבי כילד הלנישן
דפסחים (ט"ז) גבי אימורי פסחיסו
ובסנהדרין (דף טו: טס"ג) גבי שור
סיני צכמה לא בעי משום דסבירא
לארופי דורות משעה וצ"ע: פרק
שני (דף לז). ובתענית (דף י"א): גבי
צנה שמש משה כל ימי המלואים
דלא פריך ליה התם נמי למיסב
קראי לפי שלא מלינו בגדי כהונה
רק להרין וצני ועוד דלכתיב לא
נחמנו בגדינו דנעין עליהו הוה
ונפקא מינה לעבוד מלואים צלח
הולת צדנים:
לפסוקי טעמא. ולא דמי לה'
מקראות שאין להן
הכרע (יומא דף נג.) ולא אליגין צמר
פסוקי עעמא התם לא מלי קאי
רק לתד מינייהו דאין משמעות שתייהו
זוה אכל הכא מלי קאי לתרווייהו:
שאיין דהו' שיעור הפאה. דכתיב
לא תלה פאה שדך (ויקרא
יט) ומדאורייתא היא אליו מדרבנן
(ס) אמר צפרק ראשית הגז (מילין דף
קל: וס) אין פוחתין (לעני בגורן פחות) מששים ופליגי אמוראי
בירושלמי חד אמר אין להם שיעור למעלה ולא למטה כלומר יוכל
לפחות עד חטה ולמעלה כל שדהו וחד אמר למעלה אין לה שיעור הא
למטה יש לה ובעי מאי בנייהו כלומר ודאי לכויל עמא איכא ומעני
אם פחת מששים למאן דאמר אין לו שיעור כלל מה שנתן נתן ופטור נופאה ואם הוסיף חייב צמער ולמאן דאמר יש לו שיעור למטה
מה שנתן נתן ואינו פטור נופאה וזכה העני ומחויב צמער עד שישלם שיעור ששים צנת אחת דלא הוה פאה אם לא שילם לו
צנת אחת כו' ופריך אמאי לא חשיב תרומה ומעני תפטר מפני המחלוקת לשון פלוגמא דומיא דמחלוקת צבשינה דרזין צמורף
(ב"מ דף י"ז). כלומר שיש צה חילוק דאמר רבי יוחנן עושה אדם כל שדה צבורים ולא אמר עושה כל שדה תרומה דהא צניין ראשית
שציריה וצ"ל: כלומר צנת ככל מערבין העינן הכי פאה דאין אדם עושה כל שדה פאה ומעני עד שלא קרע צבולת לא נחשיב
שדהו פאה כלומר דכתיב פאת שדך צבולךך תלה רחמנא פאה צבולךך והכי קאמר דמשנתחייב צבאה אין לה שיעור וכי תימא
צבורים נמי הכתיב ראשית וליבעי שירים ויכריס כמו בתרומה דמרבין ליה התם ראשית כל צבורי כל ואני הייתי מפרש מפני
המחלוקת עין יפה עין רעה וזינוגות לאפוקי הך דעניינס שיה ועוד דפליגי במסכת תרומה (פיק ד מ"ה) המרנה בתרומה רבי
אליעזר דאמר אחת מעשרה יתר מכאן יעשה תרומת מעשר למקום אחר רבי ישמעאל אומר מחלה תרומה ר' עקיבא
אומר עד שיעיר שם מולין ומפרש ביכולתו דרבי ישמעאל דראשית דגן רזי לראשית שיהו כדגן:

ופרטות באהל מועד. משקה המשכן ויכיר עמו מעל (ב) הפרכות
סס פירש לו הכתוב דכתיב (ויקרא אל משה ודבר ה' אליו מאהל
מועד לאמר וצפמר תורת כהנים דהיינו ויקרא נתפרשו כל הלכות
קרבן וכן דברים הרבה: ונשנו. טעם שנית וכל מה שנאמר כאן נאמר
כאן ואע"פ שלא נכתב: ונשאלו

ופרטות באהל מועד ור' עקיבא אומר כללות
ופרטות נאמרו בסני וגשנו באהל מועד
ונשתלשו בערבות מואב ואי סלקא דעתך
עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד
הוא מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט
וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח ר' אלעזר
דתיא עולת תמיד העשויה בהר סיני ר'
אלעזר אומר מעשה נאמרו בסני והיא
עצמה לא קרבה רבי עקיבא אומר קרבה
ושבו לא פסקה אלא מה אני מקיים 'הזבחים
ומנחה הגשמים לי במדבר ארבעים שנה
בית ישראל שבטו של לוי שלא עבדו ע"ז'
הן הקריבו אותה בית הלל הא דאמרן ר'
עקיבא הוא נמי דאמרן ר' יוסי הגלילי דתיא
ר' יוסי הגלילי אומר א"ש שלש מצות צבחה
ישראל בעלותה לרנן ראיהו וחגיגה ושמחה
יש בראיה שאין בשתיהו ויש בחגיגה שאין
בשתיהו יש בשמחה שאין בשתיהו יש
בראיה שאין בשתיהו שהראיה עולה
כולה לגבוה מה שאין כן בשתיהו יש בחגיגה
מה שאין בשתיהו שהגיגה ישנה לפני הדיבור
מה שאין בשתיהו יש בשמחה מה שאין
בשתיהו שהשמחה נהוגת באנשים ובנשים
מה שאין בשתיהו ור' ישמעאל מאי טעמא
קא מוקמת ליה כתיב שמאי אי סלקא
דעתך עולה שהקריבו ישראל במדבר עולה
תמיד הוא מי איכא מידי דמעיקרא לא
בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט
וניתוח והא רבי יוסי הגלילי דאמר עולה
שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוא
מעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי
הפשט וניתוח דתיא רבי יוסי הגלילי אומר
עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה
הפשט וניתוח לפי שאין הפשט וניתוח אלא
מאהל מועד ואילך כמו מכאן ר' ישמעאל
בעי רב חסדא האי קרא היכי כתיב 'וישאלח
את נערי בני ישראל ויעלו עולות כבשים
ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים או
דלמא אירי ואירי פרים הוו למאי נפקא
מינה כר זוטרא אמר לפיסק טעמים
רב אחא בריה דרבא אמר לאומר הרי
עלי עולה כעולה שהקריבו ישראל במדבר
מאי פרים הוו או כבשים הוו תיקו
יתנן התם אלו דברים שאין להם שיעור
הפאה
משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: עתן חסס. צמסכת פאה:
הפאה
משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: עתן חסס. צמסכת פאה:
הפאה
משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: עתן חסס. צמסכת פאה:
הפאה

עולת תמיד העשויה
בהר סיני לרנן ויח
אשה ליה במדבר כו'
הזבחים ומנחה
הגשמים לי במדבר
ארבעים שנה בית
ישראל: עמוס ה סו
וירשאל את נבוי
ישראל ויעלו עולת
ויזבחו זבחים שלמים לוי
פרים: שפוח כר ה

תורה אור השלם

1. עלת תמיד העשויה
בהר סיני לרנן ויח
אשה ליה במדבר כו'
הזבחים ומנחה
הגשמים לי במדבר
ארבעים שנה בית
ישראל: עמוס ה סו
וירשאל את נבוי
ישראל ויעלו עולת
ויזבחו זבחים שלמים לוי
פרים: שפוח כר ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופסוקים
י"ו מעל הפסוקים שם:
(ב) ד"ה ר"ה רבסיני וי'
לאוקמה כתיב דהא רבי
יוסי: (ג) זכיר ד"ה מי
איכא מידי דוקא מצולת
תמיד קא מבעיה ליה:
(ד) ר"ה למאי נפקא מינה
וכי נמי חשיב פסחים
דאמרין מאי דהיה
היה ובסנהדרין: (ה) ר"ה
שאין וי' דאלו מדרבנן
הא אמר וי' אין פוחתין
לפאה אפילו בחגיגה
לארין פחות מששים וי'
אין לה שיעור לא למעלה
ולא למטה ולומר למטה
יכול לפחות וי' לכויל
עמא איכא שיעור למטה
מדרבנן ומעני וי' ופריך
למאי לא חשיב תרומה
ומעני מפני המחלוקת
ואין מחלוקת זה לשון
פלוגמא וי' שציריה
ניכרס כדאמר צפרק ככל
וי' שלא קרע צבולת
ראשונה לא נחשיב וי'
יעוד דפליגי. נ"ב לפי
פירוש דקאמר ועוד כו'
יהיה המחלוקת זה לשון
פלוגמא ויק"ל:

רבינו חננאל (הרשב"א)

ואמרין אמאי מוקמת ליה
ישמעאל כתיב ששים
דליכא מידי דמעיקרא לא
בעי הפשט ותחוב ובסוף
בעי הא ר' יוסי הגלילי
דאוקמתא כתיב תני
בהדיא וי' יוסי הגלילי
אומר עולה שהקריבו בני
ישראל במדבר לא בעי
הפשט ותחוב אלא מאהל
מועד ואילך. ואסיקנא כמי
ר' ישמעאל כתיב ל: בעי
רב חסדא האי קרא היה
פירושה וישאל את נבוי
בני ישראל ויעלו עולות
כבשים ויזבחו זבחים
שלמים לה' פרים או
דלמא אירי ואירי כוונת
העולות והשלמים בולן
פרים היו ואמרין מאי
נפקא מינה (מאי) דהיה
היה. ואמר ר' זוטרא
לפיסק טעמי כלומר אם
אלו כבשים ואלו פרים
קרא צריך לאפסוקיהו
ואי לא [לא] צריך רב
אחא אבי לנורא. ואמר
הרי עלי עולה כעולה
שהקריבו ישראל במדבר
מאי פר מחיבת ליה או
כבש תיקו. נתן חסס אלו